

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Aurel Pânzaru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu, cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-363/24
nr. PIGD 2-23060963-01-2ra-21032024)

Aprecierea eronată a temeiurilor Legii nr. 87/2011 ce nasc obligația statului de a repara prejudiciul material, sub forma compensa cheltuielile pentru închirierea spațiului locativ, cauzat prin neexecutarea unei hotărâri judecătorești irevocabile.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. – N. Mazur
Curtea de Apel Chișinău, jud. – I. Secrieru, V. Mihaila, A. Bostan

21 noiembrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judcători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 26 aprilie 2023, Aurel Pînzaru, reprezentat de avocatul Victor Ciumac, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 2-6).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat că, prin hotărârea din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, menținută prin decizia din 10 iunie 2009 a Curții Supreme de Justiție, a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure pe dânsul și familia sa cu spațiu locativ.

3. Aurel Pînzaru a susținut că s-a adresat la executorul judecătoresc Oleg Ungureanu cu cerere privind intentarea procedurii de executare silită. Iar, prin încheierea executorului judecătoresc din 21 iulie 2009, titlu executoriu a fost primit spre executare. Însă, până la data înaintării cererii de chemare în judecată, hotărârea din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău nu a fost executată.

4. Reclamantul Aurel Pînzaru a solicitat prin cererea de chemare în judecată, constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău și încasarea din contul bugetului de stat suma de 8 400 EUR cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a deciziei.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

5. Prin încheierea protocolară din 13 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-au atras în proces în calitate de intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu (f.d. 42-43)

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

6. Prin hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Aurel Pînzaru. S-a constatat încălcat dreptul reclamantului Aurel Pînzaru la executarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău pentru perioada 23 februarie 2009 și până în prezent. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Aurel Pînzaru suma de 5 000 EUR convertiți în valuta națională potrivit cursului oficial al BNM la momentul executării. În rest, pretențiile cu privire la repararea prejudiciului moral, în partea ce excedă suma adjudecată, au fost respinse (f.d. 55, 60-68).

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

7. La 20 februarie 2023, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 57), iar la 30 octombrie 2023 a prezentat apelul motivat, solicitând casarea hotărârii primei instanțe în partea admitterii parțiale a acțiunii, cu emiterea unei noi hotărâri în această parte, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă, ca neîntemeiată (f.d. 76-81).

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

8. Prin decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 90, 91-98).

9. În consolidarea soluției, instanța de apel a reținut că Aurel Pînzaru dispune de o hotărâre judecătorească prin care a fost obligat Consiliul municipal Chișinău să-l asigure pe dânsul și familia acestuia cu spațiu locativ.

10. Mai mult ca atât, la 16 aprilie 2015, debitorul procedurii de executare, Primăria municipiului Chișinău și creditorul, Aurel Pînzaru, au încheiat tranzacția de împăcare, prin care au convenit că, întru executarea hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, debitorul achită creditorului costul mediu al unui apartament cu trei odăi în mun. Chișinău, cu prețul mediu de piață de 664 EUR per m.p., iar prețul final al unui apartament cu trei odăi de 80 m.p. fiind stabilit de 53 120 EUR. Iar, prin procesul-verbal nr. 026/314/2013 din 17 aprilie 2015, au fost consemnate condițiile tranzacției de împăcare din 16 aprilie 2015 (f.d. 11-13 recto-verso).

11. Curtea de Apel Chișinău a constatat că, începând cu data de 21 iulie 2009 și până în prezent, procedura de executare nu a fost suspendată, Aurel Pînzaru a întreprins acțiuni îndreptate spre executarea hotărârii judecătorești, precum și executorului judecătoresc a întreprins acțiuni concrete și stringente întru executarea documentului executoriu menționat supra.

12. Însă, în pofida acestui fapt, hotărârea judecătorească nu a fost executată, iar reclamantului și membrilor familie sale nu le-a fost acordat nici spațiu locativ de care urmau să dispună conform hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, nici de contravaloarea acestui spațiu în privința căruia au convenit prin tranzacția de împăcare din 16 aprilie 2015, aprobată prin procesul-verbal de consemnare a condițiilor tranzacției de împăcare nr. 026/314/2013 din 17 aprilie 2015.

13. În această ordine de idei, instanța de apel a conchis că, reclamantul este subiect de sesizare în temeiul Legii nr. 87/2011 și întrunește condițiile pentru repararea prejudiciului cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

14. La 21 martie 2024, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița, a declarat recurs împotriva deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 432 alin. (1) lit. a), b) și e) din Codul de procedură civilă, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii (f.d. 104-108).

ARGUMENTELE RECURSULUI

15. În motivarea recursului, Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița, în esență, a reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în referința la cererea de chemare în judecată și în cererea de apel, suplimentar invocând că interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție, prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție, precum și că hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor.

ASPECTE DE PROCEDURĂ

16. Prin încheierea din 01 august 2024, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului și intervenienților accesorii copia recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița, creând

astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat posibilitatea de a depune referințe asupra problemelor ridicate în recurs, pentru a asigura respectarea principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi a părților, precum egalității în arme (f.d. 117, 118). Însă, până la data stabilită pentru examinarea recursului, intimatul și intervenienții accesorii nu au făcut uz de dreptul lor procedural de a depune referințe.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

17. Art. 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

18. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

19. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

20. Art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă:

- a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;
- b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;
- c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;
- d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;
- e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;
- f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.”

21. Art. 442 din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neîntemeierea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

(2) În recurs nu pot fi administrate noi probe, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată și despăgubirile menționate la art. 372 alin. (3). Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului, prevederile art. 372 se aplică în mod corespunzător.

(3) Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs”

22. Art. 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 432 alin. (1) lit. e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

23. Art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă:

„Instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

24. Art. 373 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă (în redacția în vigoare la momentul judecării cauzei în apel):

„(1) Instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

(2) În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.”

25. Art. 120 din Constituția Republicii Moldova:

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

26. Art. 2 din Legea alin. (1)-(4), (6) și (7) din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

27. Art. 4 alin. (1)-(3) și (5) din Legea nr. 87/2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.

(5) Categoriile de litigii menționate se examinează în instanță de judecată în conformitate cu normele legislației procesuale civile, ținându-se cont de particularitățile prevăzute de prezenta lege.”

28. Art. 2036 alin. (1)-(5) din Codul civil:

(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar când aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut

de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit.

(5) Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.”

29. Art. 2037 alin. (1)-(3) din Codul civil:

„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

30. Art. 70 alin. (1) din Codul de executare:

„Documentul executoriu va fi executat în termenul indicat în el sau, în cazul în care nu este indicat, într-un termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sunt: complexitatea procedurii de executare, comportamentul participanților la procedura de executare, interesul creditorului și conduita executorului judecătoresc.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

31. Referitor la termenul de declarare a recursurilor, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din poșta electronică Zimbra, cu adresa de e-mail „mihaela.pirvu@justice.md”, copia deciziei integrale a instanței de apel a fost notificată recurentului în mod electronic în data de 09 februarie 2024 (f.d. 99). Astfel, se consideră că, în speță, a fost respectat termenul prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 21 martie 2024 (f.d. 104).

32. Studiind materialele dosarului, verificând legalitatea actului de dispoziție contestat în limitele controlului judiciar, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea litigiului dedus judecătii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe în partea perioadei pentru care s-a constatat încălcat dreptul reclamantului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, precum și în partea cuantumului prejudiciului moral, cu emiterea unei hotărâri noi în partea casată.

33. Având în vedere că, în sistemul legislației procesuale, instanța de judecată este obligată să soluționeze procesul limitându-se la obiectul acestuia în sensul formulat prin acțiune, subsecvent, instanța de recurs se află în situația de a verifica dacă la caz a fost îndeplinită condiția unei examinări efective și a oferit un răspuns specific și explicit mijloacelor hotărâtoare pentru rezultatul procesului, a examinat toate pretențiile și argumentele înaintate.

34. Curtea Europeană a reiterat că efectul articolului 6 § 1 este, inter alia, de a impune unei instanțe obligația de a efectua o examinare adecvată a argumentelor și probelor aduse de către părți (a se vedea *Perez v. France* [GC], nr. 47287/99, § 80, ECHR 2004-1). O parte indispensabilă a acestei obligații a instanțelor judecătorești este datoria lor de a-și motiva hotărârile (a se vedea, printre altele, *Hirvisaari v. Finland*, nr. 49684/99, § 30, 27 septembrie 2001).

35. Inițial, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că pentru a verifica legalitatea deciziei contestate, fără a administra noi dovezi, va recurge la recapitularea esenței litigiului dedus judecății.

36. Cercetând starea de fapt în baza materialelor și lucrărilor dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, prin hotărârea din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, în dosarul nr. 3-492/2009, s-a obligat Consiliul municipal Chișinău să-i acorde lui Aurel Pînzaru și membrilor familiei sale spațiu locativ conform prevederilor art. 35 din Legea cu privire la poliție nr. 416 din 18 decembrie 1990 și prevederile art. 42 din Codul cu privire la locuințe (f.d. 8-9).

37. Prin încheierea executorului judecătoresc Oleg Ungureanu nr. 12-959/09 din 21 iulie 2009, s-a primit spre executare documentul executoriu nr. 3-492/09 din 23 februarie 2009 emis de Curtea de Apel Chișinău și s-a obligat Primăria municipiului Chișinău să execute documentul executoriu în termen de 15 zile (f.d. 10).

38. La 16 aprilie 2015, debitorul procedurii de executare, Primăria municipiului Chișinău și creditorul, Aurel Pînzaru, au încheiat tranzacția de împăcare, prin care au convenit că, întru executarea hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, debitorul achită creditorului costul mediu al unui apartament cu trei odăi în mun. Chișinău, cu prețul mediu de piață de 664 EUR per m.p., iar prețul final al unui apartament cu trei odăi de 80 m.p. fiind stabilit de 53 120 EUR (f.d. 13 recto-verso).

39. Prin procesul-verbal nr. 026/314/2013 din 17 aprilie 2015, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a consemnat condițiile tranzacției de împăcare din 16 aprilie 2015, încheiate între creditorul Aurel Pînzaru și debitorul Primăria municipiului Chișinău (f.d. 11-12 recto-verso).

40. Conform raportului motivat al executorului judecătoresc nr. 026-314/2013 din 24 mai 2023, la 23 martie 2018, Consiliul și Primăria municipiului Chișinău au comunicat că executarea hotărârilor instanțelor de judecată nu este posibilă din cauza lipsei spațiului locativ din municipiul Chișinău.

41. Totodată, prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 1/11 din 07 februarie 2018, pentru anul 2018 au fost alocate resurse financiare în sumă de 10 milioane de lei în scopul achiziționării spațiului locativ.

42. Prin dispoziția Primarului general interimar al municipiului Chișinău nr. 2-CMC din 23 februarie 2018, pe ordinea de zi a ședinței extraordinare a Consiliului municipal Chișinău nr. 34 din 27 februarie 2018 a fost inclusă chestiunea „informație referitor la hotărârile de judecată conform cărora Primăria este obligată să asigure cetățenii cu spațiu locativ.”

43. De asemenea, în scopul asigurării cu spațiu locativ a creditorilor urmăritori, Direcția generală locativ-comunală și amenajare a Consiliului municipiului Chișinău, prin demersul nr. 811-i din 03 octombrie 2017, a propus includerea în bugetul pe programe construcția unui bloc locativ social cu 9-10 nivele, aproximativ 80 de apartamente pentru categoriile vulnerabile a populației ce necesită îmbunătățirea condițiilor de trai. Costul total al programului constituie suma de 61 000,00 mii lei conform calculelor prezentate de IPM „Chișinău Proiect”.

44. Prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 15/1 din 22 decembrie 2017 „cu privire la aprobarea bugetului municipal pe anul 2018” s-au alocat 1687,0 de mii lei pentru elaborarea documentației de proiect pentru construirea blocului de locuințe sociale (f.d. 36-40).

45. Prin încheierea executorului judecătoresc Ungureanu Oleg nr. 026-314/2013 din 16 septembrie 2019, documentul executoriu nr. 3-492/09 din 23 februarie 2009 emis de Curtea de Apel Chișinău a fost strămutat la Curtea de Apel Chișinău, pentru continuarea executării (f.d. 14).

46. Prin încheierea din 02 decembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a refuzat inițierea procedurii de executare a documentului executoriu nr. 3-492/09 din 23 februarie 2009 emis de Curtea de Apel Chișinău, în baza încheierii executorului judecătoresc Oleg Ungureanu din 16 septembrie 2019. S-a restituit încheierea din 16 septembrie 2019 emisă de executorul judecătoresc Oleg Ungureanu privind strămutarea documentului executoriu nr.3-492/09 din 23 februarie 2009 (f.d. 15-16).

47. Astfel, executorul judecătoresc Oleg Ungureanu a reluat executarea documentului executoriu nr. 3-492/09 din 23 februarie 2009 emis de Curtea de Apel Chișinău.

48. Ulterior, executorul judecătoresc a înaintat în adresa Primarului General și Consiliului municipiului Chișinău demers, prin care a solicitat depunerea tuturor eforturilor în limitele competențelor și întreprinderea cât mai stringentă a tuturor acțiunilor întru executarea documentului executoriu.

49. Prin răspunsul Primăriei municipiului Chișinău s-a informat că, din cauza lipsei spațiului locativ liber, în municipiul Chișinău nu sunt înregistrare spații locative cu statut de locuință socială/de serviciu.

50. La demersurile repetate ale Primăriei municipiului Chișinău, la indicația Cancelariei de Stat din 27 decembrie 2019 privind alocarea din bugetul de stat a mijloacelor financiare în vederea executării de către Primăria municipiului Chișinău a hotărârilor judecătorești cu privire la asigurarea cu spațiu locativ, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a comunicat prin scrisoarea din 16 ianuarie 2020 că se va examina oportunitatea atragerii surselor financiare de la partenerii externi de dezvoltare și realizarea unui Proiect de parteneriat public privat cu alocarea terenurilor de către Primăria municipiului Chișinău.

51. Prin demersul nr. 02-109/641 din 22 iulie 2020, Primăria municipiului Chișinău s-a adresat către Ministerul Finanțelor cu solicitarea alocării surselor financiare din bugetul de stat pentru procurarea/construirea locuințelor sociale în scopul executării hotărârilor de judecată devenite definitive și irevocabile.

52. Ulterior, executorul judecătoresc a expediat un alt demers în adresa debitorului prin care a solicitat informații referitor la executarea documentului executoriu, cât și măsurile întreprinse întru executarea acestuia.

53. Prin răspunsul Direcției Generale Locativ-Comunale și Amenajare a Consiliului municipal Chișinău din 15 noiembrie 2011 s-a informat că a fost solicitat creditorilor urmăritori de a prezenta acte suplimentare. La moment, documentul executoriu nu a fost executat de debitor (f.d. 36-40).

54. Conform adeverinței INSP al IGP nr. 815 din 05 decembrie 2022, reclamantul Aurel Pînzaru activează în cadrul subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova de la 01 octombrie 1996 până la 03 decembrie 2021, de la 14 aprilie 2022 – prezent. La moment deține funcția de ofițer al Secției asigurare ordine publică a Direcției patrulare „Centru” a INSP al IGP al MAI din 02 iunie 2022 (f.d. 20).

55. Invocând încălcarea dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, reclamantul Aurel Pînzaru a depus prezenta acțiune, prin care a solicitat în temeiul Legii nr. 87/2011 constatarea încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/09 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău și încasarea de la bugetul de stat în beneficiul său a sumei de 8 400

EUR cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, pentru perioada 23 februarie 2009 – prezent, precum și compensarea a cheltuielilor de judecată.

56. Fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 20 iunie 2023 a admis parțial acțiunea, a constatat încălcat dreptul reclamantului Pînzaru Aurel la executarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, pentru perioada 23 februarie 2009 și până în prezent, precum și a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Aurel Pînzaru, suma de 5 000 euro, convertiți în valută națională potrivit cursului oficial al BNM la momentul executării hotărârii judecătorești, cu titlu de prejudiciu moral, pentru neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău. În rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

57. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 06 decembrie 2023, a respins apelul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a menținut hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 90, 91-98).

58. Efectuând controlul judiciar al deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel și prima instanță au stabilit corect raportul juridic material litigios și au identificat, interpretat și aplicat în mod corespunzător normele de drept material incidente. Cu toate acestea, instanțele inferioare au determinat eronat perioada pentru care se impune constatarea încălcării dreptului reclamantului la executarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile, dar și a cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare.

59. Întrucât eroarea identificată vizează exclusiv determinarea intervalului temporal pentru care urmează a fi constatată încălcarea dreptului reclamantului, iar această abatere nu afectează legalitatea și temeinicia concluziilor de fond ale instanțelor inferioare privind existența însăși a încălcării, Completul de judecată consideră că nu se impune casarea hotărârilor atacate. Or, problema sesizată poate fi remediată prin modificarea hotărârilor inst antetelor ierarhic inferioare, fără a fi necesară reexaminarea raportului juridic litigios sau a probatoriului administrat.

60. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, reclamantul deține o hotărâre judecătorească irevocabilă prin care Consiliul municipal Chișinău a fost obligat să-i acorde lui și membrilor familiei sale spațiu locativ.

61. Iar, la 16 aprilie 2015, debitorul procedurii de executare, Primăria municipiului Chișinău și creditorul, Aurel Pînzaru, au încheiat tranzacția de împăcare, consemnată prin procesul-verbal al executorului judecătoresc Oleg Ungureanu nr. 026/314/2013 din 17 aprilie 2015, prin care s-a convenit că, întru executarea hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, debitorul achită creditorului costul mediu al unui apartament cu trei odăi în mun. Chișinău, cu prețul mediu de piață de 664 EUR per m.p., iar prețul final al unui apartament cu trei odăi de 80 m.p. fiind stabilit de 53 120 EUR (f.d. 13 recto-verso).

62. Însă, din suportul probator anexat la materialele dosarului, în special raportul motivat al executorului judecătoresc, rezultă că documentul executoriu nu a fost executat până în prezent. Respectiv, reclamantul nu poate beneficia efectiv de dreptul dobândit în baza unei hotărâri judecătorești irevocabile, deși art. 120 din Constituție garantează respectarea și executarea obligatorie a hotărârilor judecătorești definitive. Așa, autoritățile administrației publice locale, în calitate de debitor, precum și organele responsabile de executare aveau obligația constituțională și legală de a întreprinde toate măsurile necesare pentru a asigura realizarea efectivă a titlului executoriu.

63. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, Legea nr. 87/2011 instituie un cadru special de protecție pentru situațiile în care executarea unei hotărâri judecătorești definitive/irevocabile se tergiversează nejustificat. În temeiul art. 2 alin. (3) și (4) din această lege, prejudiciul cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârilor judecătorești se repară de către stat, indiferent de vinovăția autorităților implicate. Prin urmare, obligația de a asigura un proces de executare prompt și eficient revine statului în ansamblu, inclusiv prin organele delegate.

64. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, în speță, perioada de referință pentru analiza pretensei încălcări se extinde de la data dobândirii caracterului definitiv și executoriu al hotărârii din 23 februarie 2009 și până la momentul în care executarea a fost efectiv realizată sau, în lipsa executării integrale, până la un moment relevant al procedurii care permite aprecierea caracterului rezonabil al duratei. Evaluarea termenului rezonabil se face prin raportare la întreg complexul de împrejurări ale cauzei, inclusiv măsurile întreprinse de debitor, de executor și de autoritățile responsabile, conform art. 70 din Codul de executare și art. 4 din Legea nr. 87/2011.

65. Analizând materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, între anii 2009 – 2023, autoritățile publice au întreprins mai multe acțiuni, printre care alocări bugetare, inițierea unor programe de locuințe sociale, elaborarea documentației de proiect, discuții administrative și

interinstituționale, însă niciuna dintre acestea nu a avut drept consecință executarea efectivă, integrală sau măcar parțială a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

66. Deși autoritățile locale au invocat dificultăți obiective, cum ar fi lipsa de spațiu locativ, acestea nu pot justifica o neexecutare pe o durată de peste 14 ani, în condițiile în care statul are obligația pozitivă de a organiza sistemul de executare astfel încât hotărârile judecătorești să nu devină iluzorii.

67. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat constant în jurisprudența sa că, un stat nu se poate prevala de deficiențe administrative, bugetare sau structurale pentru a justifica neexecutarea sau executarea tardivă a unei hotărâri definitive (a se vedea, *mutatis mutandis*, Burdov v. Russia, nr. 59498/00, § 35; Prodan v. Moldova, nr. 49806/99, § 52).

68. Astfel, în condițiile speței, corect s-a constatat că reclamantului i-a fost încălcat dreptul la executare în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău. Totuși, distinct acestui fapt, prima instanță și instanța de apel au determinat greșit perioada pentru care urmează a fi constatată încălcarea dreptului reclamantului la executarea într-un termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile (23 februarie 2009 – prezent), precum și cuantumul despăgubirii ce urmează a fi încasată din bugetul de Stat în contul reparării prejudiciului moral cauzat prin încălcarea acestui drept.

69. La capitolul dat, din informația publică, Completul de judecată constată că, anterior, reclamantul a inițiat un alt proces de judecată în temeiul Legii nr. 87/2011 împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării termenului rezonabil la executarea hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, repararea prejudiciului material în sumă de 26 000 MDL și repararea prejudiciului moral în sumă de 250 000 MDL, cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii.

70. Iar, prin hotărârea din 17 februarie 2012 a Judecătoriei sect. Rîșcani, mun. Chișinău, menținută prin decizia din 25 septembrie 2012 a Curții de Apel Chișinău (dosar nr. 2r-1371/12), a fost constatată încălcarea termenului rezonabil la executarea hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău și s-a încasat de la Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul lui Aurel Pînzaru suma de 24 000 MDL cu titlu de prejudiciu material, 5 000 MDL cu titlu de prejudiciu moral și 1 000 MDL cu titlu de compensare a cheltuielilor pentru asistență juridică. În rest, acțiunea fiind respinsă (https://cac.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/ZDExMjc4ZWItODAyYi1lMzExLWFkNGItMDA1MDU2YTVkMTU0).

71. Astfel, se atestă că pentru perioada 23 februarie 2009 (data emiterii hotărârii nr. 3-492/2009 a Curții de Apel Chișinău) – 17 februarie 2012 (data pronunțării hotărârii în litigiul anterior întemeiat pe Legea nr. 87/2011) încălcarea dreptului reclamantului Aurel Pînzaru la executarea într-un termen rezonabil a fost deja constatată de o instanță judecătorească, iar reclamantului i-au fost acordate despăgubiri pentru prejudiciul moral suferit în acest interval.

72. Prin urmare, în prezenta cauză, instanța nu poate reexamina aceeași perioadă pentru care s-a constatat anterior că dreptul reclamantului a fost încălcat, precum și pentru care i-au fost acordate despăgubiri, întrucât acordarea unei noi reparații pentru aceeași perioadă ar conduce la dublarea compensației pentru același prejudiciu. În aceste condiții, principiile securității raporturilor juridice, unicității despăgubirii și evitării îmbogățirii fără just temei impun ca analiza în prezentul litigiu să se concentreze exclusiv pe perioada ulterioară datei de 17 februarie 2012, pentru care nu există nicio constatare sau reparație anterioară a prejudiciului.

73. În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, pentru perioada de la 18 februarie 2012 și până la momentul pronunțării prezentei decizii, dreptul reclamantului Aurel Pînzaru la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a fost încălcat, iar această constatare justifică acordarea reparației pentru prejudiciul moral cauzat în acest interval.

74. Astfel, instanța de recurs urmează să intervină în decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea perioadei pentru care se constată încălcarea dreptului reclamantului la executare în termen rezonabil a hotărârii și a perioadei pentru care acordă despăgubiri morale, din „pentru perioada 23 februarie 2009 și până în prezent (20 iunie 2023)” în „pentru perioada 18 februarie 2012 și până la momentul pronunțării prezentei decizii (21 noiembrie 2025)”, care în total constituie 13 ani și 9 luni.

75. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție urmează să intervină și asupra cuantumului despăgubirilor morale adjudecate de prima instanță și menținute de instanța de apel, în sumă de 5 000 EUR.

76. În privința cuantumului despăgubirilor morale, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Apostol c. Republicii Moldova (hotărârea din 13 noiembrie 2025, cererea nr. 56305/16), în care persoana a fost despăgubită la nivel național, primind, în cadrul procedurilor de reparare a prejudiciului, suma de 15 000 MDL (aprox. 705 EUR) pentru perioada de neexecutare cuprinsă între 22 decembrie

2010 și 07 iulie 2015. Iar, Curtea Europeană a constatat că până la moment hotărârea judecătorească nu a fost executată și a acordat despăgubiri suplimentare de 900 EUR. Astfel, pentru perioada de neexecutare cuprinsă între decembrie 2010 – noiembrie 2025, Apostol a fost despăgubit cu aprox. 1 605 EUR pentru prejudiciul moral cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești (<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-245812%22%5D%7D>).

77. Iar, în cauza Timofti-Rusanovscaia c. Republicii Moldova (setul nr. 1), persoana a fost despăgubită la nivel național, primind, în cadrul procedurilor de reparare a prejudiciului, suma de 40 000 MDL (aprox. 1 860 EUR) pentru perioada de neexecutare cuprinsă între 04 februarie 2008 și 10 februarie 2017.

78. Prin comparație, în prezenta cauză perioada de neexecutare care intră în analiza instanței (18 februarie 2012 – 21 noiembrie 2025), constituie în total 13 ani și 9 luni. Aplicând rata orientativă stabilită în acele cauze, despăgubirea echitabilă pentru această perioadă s-ar situa în jurul valorii de 32 000 MDL.

79. Prin urmare, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, durata considerabilă a neexecutării hotărârii judecătorești, natura dreptului încălcat, miza pentru reclamant și efectele asupra vieții acestuia, dar și relevanța jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și standardele de proporționalitate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază că suma de 5 000 EUR stabilită de instanța de fond și menținută de instanța de apel depășește limitele rezonabilului, fiind necesară reducerea acesteia la suma de 32 000 MDL, corespunzătoare duratei reale a încălcării și criteriilor desprinse din jurisprudența CtEDO.

80. Implicit, instanța de recurs a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (a se vedea cauza *García Ruiz vs Spania* (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, § 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia* (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, § 84).

81. Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității admiterii recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița, cu casarea deciziei din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea perioadei pentru care se constată încălcarea dreptului reclamantului la executare în termen rezonabil a hotărârii judecătorești irevocabile și pentru care se acordă despăgubiri morale, precum și în partea cuantumului despăgubirii ce urmează a fi încasată din bugetul de Stat în contul reparării prejudiciului moral cauzat prin încălcarea acestui drept.

82. În conformitate cu art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. b), alin. (3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, reprezentat de Constantin Cachița.

Casează hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, adoptate în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Aurel Pânzaru împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenienți accesorii Consiliul municipal Chișinău și executorul judecătoresc Oleg Ungureanu, cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, repararea prejudiciului moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, în partea perioadei pentru care se constată încălcarea dreptului reclamantului la executare în termen rezonabil a hotărârii și a perioadei pentru care acordă despăgubiri morale, precum și cuantumul despăgubirii ce urmează a fi încasată din bugetul de Stat în contul reparării prejudiciului moral cauzat prin încălcarea acestui drept, cu pronunțarea în această parte a unei hotărâri noi, prin care:

Constată încălcat dreptul reclamantului Aurel Pânzaru la executarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău, pentru perioada 18 februarie 2012 și până la momentul pronunțării prezentei decizii – 21 noiembrie 2025.

Încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Aurel Pânzaru, IDNP 0980203014838, suma de 32 000 (treizeci și două mii) MDL cu titlu de prejudiciu moral, pentru neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii nr. 3-492/2009 din 23 februarie 2009 a Curții de Apel Chișinău.

În rest, menține hotărârea din 20 iunie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și decizia din 06 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni